

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : קיץ תשע"ו, 2016
היקף הבחינה : יחידה אחת
מספר השאלון : 993121

הבנה, לשון ומשמעות המילים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שתיים וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :

פרק ראשון : הבנה והבעה - 24 נקודות

פרק שני : אוצר מילים ומשמעים ושם המספר - 52 נקודות

פרק שלישי : תחביר ומערכת הפועל - 24 נקודות

סה"כ = 100 נקודות

ג. כתבו את התשובות בגוף הבחינה במקומות המיועדים לכך.

ד. כתבו בכתב ברור, ציינו סימני פיסוק. קראו את התשובות ותקנו את הדרוש תיקון.

ה. מלאו את הפרטים הבאים :	פרטי מרכז ההשכלה :										
מספר נבחן/ת : _____	שם המוסד : _____										
שם נבחן/ת : _____	שם היישוב : _____										
שם משפחה פרטי	שם מרכז הבחינה : _____										
מס.ת.ז. <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>											

הדביקו מדבקת נבחן	הדביקו מדבקת שאלון

שם המעריך : _____
ציון הבחינה : _____

בהצלחה !

להגיד לא לבוס / מאת גאיה קורן

איך מסרבים באלגנטיות למנהל שמפיל עליכם תיקים בעבודה, ובאילו מקרים עדיף להגיד כן

1. אלי, עובד תפעול, למד את הלקח מאוחר מדי. "חד משמעית פוטרתי כי אמרתי 'לא' לבוס שלי", טוען אלי. הוא מוסיף גם שסרב למלא דרישה של הבוס כי היה עסוק במטלה אחרת. "יכולתי לעטוף את ה'לא' במילים יפות ולמרוח אותו כמו שכולם עושים, אבל אין לי סבלנות למטחנת מילים. בכל אופן, בעבודה הנוכחית אני אומר כל הזמן 'כן', תיכף ומיד, גם כשאני יודע שאין סיכוי שאעשה את כל העבודה." אומר אלי.

2. לא בטוח שאלי הולך בדרך הנכונה. בוסים לא אוהבים שאומרים להם לא, אבל נעשים חשדנים כשאומרים להם יותר מדי כן. כשמבקשים ממך משהו שאתה לא יכול לעשות, אתה צריך למצוא פתרון איך להגיד 'לא' בצורה שלא תפגע במערכת היחסים בעבודה. מצד שני אין אף עובד שיכול לספק את הסחורה כל הזמן. השאלה היא איך להגיב לבוס מבלי להיפגע? איך עושים את זה נכון?

3. מנהל – ובעצם אף אחד – לא אוהב שמדברים אליו בטון תקיף יודע כל. גם אם הבקשה של הבוס אבסורדית, מטופשת או קנטרנית – כדאי שהסירוב ייעשה באלגנטיות וללא תוקפנות. אנחנו מרגישים מותקפים כאשר אנו נדרשים לתת משהו שאנחנו לא יכולים או לא רוצים לספק. דווקא בשלב זה חובה לעצור, ואסור להגיב מתוך עמדה של פחד או מְגִנָּה. במקרה כזה כדאי לשוחח עם הממונה עלינו בצורה גלויה ולהסביר מדוע זה בלתי אפשרי. לשיחה יש לבוא עם רמה גבוהה של פתיחות ולהציג מיד בהתחלה הבנה והזדהות עם הצרכים של העבודה. לאחר מכן להסביר את הקושי ולהציע פתרון. כשהממונה מצפה למשהו שאנחנו לא מסוגלים לספק, גם אצלו נוצרים אכזבה ותסכול. אחרי זה קשה להחזיר את הגלגל אחורה. הגדרת גבולות ברורים בתחילת העבודה ותיאום ציפיות הדדי עשויים למנוע אי הבנות ותסכול אצל כל הצדדים.

4. כולנו מכירים את הסיטואציה הזאת: העבודה נערמת, המיגרנה (=כאב ראש) מתחילה לטפס לרקות ואנחנו לא מסוגלים להגיד "עצור" ונשאבים לעבודה שעות רבות מדי. ההתמודדות עם דרישות עבודה מוגזמות גורמת לחלק מהעובדים להסכים מתוך נימוס ולאחרים להיות "פראירים". מה עושים בהמשך? מתחמקים וממציאים תירוצים יצירתיים מדוע העבודה לא נעשית. בסופו של דבר – עובד מתחמק כזה לא יעשה את העבודה אבל "ימרח" את כולם במיטב השמנים. אלה הם, למעשה, סרבני עבודה מוסווים והם יודעים גם איך להפיל את המשימות שלהם על אחרים. קשה לאתר אותם והם הכי מזיקים לעבודה. כל מעסיק מעדיף עשרות מונים עובד כן, אמיץ וגלוי על עובד שיגיד "כן" ולא יעשה.

5. אפשר לסרב למנהל ולפעמים גם צריך. הסרבן החיובי אינו מתחמק. הוא מנמק את סירובו, מספק הסבר הגיוני ולעיתים אף מציע פתרונות, אבל זה לא תמיד עוזר כמו במקרה של רחל. הבוס שלה נהג להתקשר אליה מדי ערב, כדי לעבור על דברים דחופים למחר. רחל הסבירה לו פעמים רבות שאחרי השעה 16:00 היא לא עובדת, כי ילדיה צריכים אותה. כאשר המנהל לא חדל מהרגלו היא החלה בלית ברירה "לסנן" אותו.

6. אם העבודה הנכבד משתלטת על החיים צריך להתעמת עם הבעיה ולא לברוח, כפי שעשתה רחל. עובד צריך לידע את המנהל בקשיים, כדי שיראה שזו לא בריחה או התחמקות. לעיתים המנהל לוחץ על העובד לעבוד שעות רבות מדי, אך העובד אינו מסוגל לעמוד בכך. גם הוא וגם מקום העבודה מפסידים במצב כזה.

7. במצב אחד צריך תמיד להגיד לא ולהיות החלטיים – כשהבוס מבקש בקשה לא מוסרית או מתייחס אל העובד או אל העובדת בצורה לא ראויה. במצבים לא מקובלים כאלה (כמו בהטרדה מינית), יש צורך לקחת סיכון ולסרב בתקיפות. את שאר המקרים אפשר לנסות לפתור בלי להגיד "לא" חד וחלק. נקודת המוצא היא שכולם רוצים שהעבודה תיעשה ושמקום העבודה יצליח. כשמנהל רואה עובד שאכפת לו, שלא "מטאטא בעיות מתחת לשטיח", הוא ירצה לקדם אותו. גם אם יסרב לו לפעמים, ינמק העובד את סירובו ויציע פתרונות.

על פי עיתון "ידיעות אחרונות"

27 באוקטובר 2008

פרק ראשון – הבנה (24 נקודות – לכל שאלה 6 נקודות)

בחרו בשתי שאלות מתוך השאלות 1-3:

1. בפסקה 1 כתוב: "יכולתי לעטוף את ה'לא' במילים יפות ולמרוח אותו כמו

(6 נק')

שכולם עושים..."

א. למה הכוונה במשפט הזה?

ב. מהי הדרך האחרת שבה בחר אלי?

2. בפסקה 3 כתוב: " אנחנו מרגישים מותקפים כאשר אנו נדרשים לתת משהו

(6 נק')

שאנחנו לא יכולים או לא רוצים לספק "

א. איך, לפי הטקסט, ניתן לפתור את הבעיה בדרך נכונה?

ב. איך אפשר למנוע אי הבנות ותסכול אצל כל הצדדים?

3. בפסקה 4 מוזכרים "סרבני עבודה מוסווים", ואילו בפסקה 5 מדובר על "סרבן

חיובי". הציגו שני מאפיינים של "סרבן עבודה מוסווה" ושני מאפיינים של

(6 נק')

"סרבן חיובי".

א. סרבן עבודה מוסווה: _____

ב. סרבן חיובי: _____

ענו על שתי השאלות הבאות :

4. השלימו :

תחום החיים בו עוסק הטקסט הוא : _____ (6 נק')

ביטחון, היסטוריה, דיפלומטיה, יחסי אנוש

5. מהי הטענה המרכזית בטקסט ? (6 נק')

השלימו את המשפט : כותב הטקסט טוען ש _____

פרק שני – אוצר מילים ומשמעים ושם המספר (52 נק')

ענו על השאלות 6 - 15

6. משמעות המילה מְגִנָּה בפסקה 3 היא (סמנו את הנכון) :

(א) מנגינה

(ב) התגוננות

(ג) גינוי

(ד) מלחמה

(3 נק')

7. משמעות המילה "סיטואציה" בפסקה 4 היא (סמנו את הנכון): (3 נק')

- (א) מעקב
- (ב) סיוט
- (ג) מצב
- (ד) מקרה

8. משמעות הצירוף "בלית ברירה" בפסקה 5 היא (סמנו את הנכון): (3 נק')

- (א) בלי ברירה
- (ב) ברירה טבעית
- (ג) ברור ומובן
- (ד) לא ברור

9. בפסקה 3 כתוב: "אסור להגיב מתוך עמדה של פחד או מגננה."

במילון מוסברת המילה "עמדה" כך:

<u>עמדה</u> שם נ'
1. הדעה של מישהו כלפי נושא מסוים, נקודת מבט; האופן שבו רואים אירוע, מצב, רעיון.
2. חשיבותו או מעמדו של אדם בחברה, בתחום מסוים או במסגרת מסוימת ביחס לאחרים: המשרה או התפקיד שיש לאדם לאדם בארגון.
3. מקום שנבחר לצורך ירי, תצפית, מחסה, מסתור, פיקוד וכו'.

א. איזו מן ההגדרות של המלה "עמדה" במילון מתאימה למשמעות המילה בטקסט?
(העתיקו את ההגדרה המתאימה) (3 נק')

ב. כתבו שני משפטים ושבצו בהם את המילה "עמדה". ציינו ליד כל משפט את מספר הפירוש במילון. (6 נק')

1.

2.

10. לפניכם מילה ושני צירופים מתוך הטקסט:

(א) עשרות מונים (פסקה 4)

(ב) חד וחלק (פסקה 7)

(ג) לעמוד בכך (פסקה 6)

שבצו אותם במשפטים הבאים: (3 נק')

1. מנהל העבודה הפסיק את הוויכוח באופן _____.
2. העובדים הבטיחו לשפר את איכות המוצר באופן ברור, אבל מנהל העבודה הטיל ספק אם יוכלו _____.
3. לאחר שהבוס שינה את גישתו לעובדים, עלתה התפוקה במפעל _____.

11. לשון ציורית – מטאפורה

בפסקה 4 כתוב: "אנחנו לא מסוגלים להגיד 'עצור', ונשאבים לעבודה...".
הסבירו מדוע הצרוף הזה הוא ציור לשון (מטאפורה, השאלה). (4 נק')

12. נרדפות וניגודי משמעות

במשפטים הבאים מסומנות שתי מילים בקו. (4 נק')

א) החליפו את המילה המודגשות במילה שמשמעותה דומה :

_____ "סרבני עבודה מוסוים" (פסקה 4)

ב) החליפו את המילה המודגשת במילה שמשמעותה מנוגדת :

_____ "לשוחח עם הממונה עלינו בצורה גלויה"

13. שדה סמנטי

בפסקות (3) מופיעות המילים הבאות : מותקפים, עמדה, מגננה

הן שייכות לשדה הסמנטי הבא : (סמנו)

ספורט

חוק ומשפט

(3 נק')

שדה קרב/מלחמה

14. א. דרך התצורה של המילים הבאות היא "הלחם בסיסים".

(4 נק')

פרקו את ההלחמים למרכיביהם.

חִיבָּר _____

קִטְנוּעַ _____

שְׁמֵרֶטֶף _____

כְּמִזּוֹר _____

ב. מיינו את השמות הבאים לפי דרכי התצורה בטבלה: (8 נק')

פְּנַאי, נָגֶר, פֶּנֶר, פְּלַאי, שְׁעָלָה, מִכְבֵּשׁ, סִפְרָת, מִסְרָק

קטל מקצועות	קטלת מחלות	מקטל מכשירים	סיומת אי בעלי מלאכה

15. שם המספר

א. כתבו את הספרות במשפטים הבאים **במילים**: (8 נק')

1. ב – 14.5.1948 נולדה מדינת ישראל

2. ספרי הלימוד התייקרו בשנה האחרונה ב-25% _____

3. בית הספר נמצא ברחוב כלנית מספר 34 _____

4. בית הספר רכש ציוד בסכום כולל של 2576 ש"ח _____

פרק ג' – תחביר ומערכת הפועל (24 נק', לכל שאלה 6 נק')

בפרק זה שמונה שאלות. ארבע שאלות (16 – 19) מתחום התחביר וארבע שאלות (20 – 23) מתחום הפועל.

ענו על ארבע שאלות. תוכלו לבחור מתחום התחביר או מתחום הפועל או משניהם, כרצונכם.

תחביר

16. ההתמודדות עם דרישות עבודה מוגזמות גורמת לחלק מהעובדים להסכים להן

מתוך נימוס.

א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון): (3 נק')

פשוט, מאוחה (מחובר), מורכב

ב. ציינו את עמוד הנושא ואת עמוד הנשוא. (3 נק')

17. אף אחד לא אוהב שמדברים אליו בטון תקיף יודע-כל.

- א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון) :
 פשוט מאוחה (מחובר) מורכב
 ב. אם המשפט מורכב תחמו את הפסוקית. אם הוא מחובר תחמו את אבריו. (3 נק')

18. הסרבן החיובי מספק הסבר הגיוני, הוא מספק גם פתרונות אפשריים.

- א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון) :
 פשוט מאוחה מורכב
 ב. מהו התפקיד של "הסרבן החיובי" ? (סמנו את הנכון)
 משלים שם (לוואי) משלים פועל נשוא נושא (3 נק')

19. אם העבודה הרבה משתלטת על החיים, מתעמתים עם הבעיה.

- א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון) :
 פשוט מאוחה (מחובר) מורכב
 ב. סמנו במשפט משלים פועל ומשלים שם (לוואי). (3 נק')

מערכת הפועל

20. א. כתבו את השורש של כל שם פעולה.
 ב. כתבו פועל בנטייה מאותו השורש (לפי בחירתכם) (3 נק')

שם הפעולה	השורש	פועל בנטייה
דוגמה : דריכות	ד.ר.כ	דורכים
מריקה	_____	_____
העדרה	_____	_____
התחמקות	_____	_____

21. כתבו בטבלה את הבניין ואת הגוף של הפעלים הבאים : (6 נק')

הפועל	הבניין	הגוף
פָּרַחְנוּ	_____	_____
מְבַקְשִׁים	_____	_____
נִצְלִיחַ	_____	_____

22. השלימו את החסר : (6 נק')

מִתְחַמֵּק	צורת העתיד היא	_____
מִמְצִיאִים	צורת העבר היא	_____
הִסְפִּיכָה	צורת ההווה היא	_____
נֶעְרָמֶת	צורת העבר היא	_____
לָקַח	צורת שם-הפועל היא	_____
לִקְדָּם	צורת ההווה היא	_____

23. "מִשְׁתַּלְטֵט" (פסקה 6) :

הבניין _____ (2 נק')

השורש _____ (2 נק')

משמעות הבניין _____ (2 נק')

גרימת פעולה; הדדיות ; פעולה רגילה ; פעולה סבילה

בהצלחה!

[illegible]

